

GUIDE FÖR FÖRETAGSBESÖK

Förord

Företagsamhetsfostran inom den grundläggande utbildningen är något som allt mer betonas i vårt land och i övriga Europa. Europeiska Gemenskapernas Kommission fastslår att utbildningen bör bidra till att uppmuntra företagande genom att främja rätt tankesätt, medvetenhet om karriärmöjligheter som entreprenör samt färdigheter. På regeringsnivå har man insett hur viktigt det är att fostra eleverna till initiativtagande och kreativa individer och tyngdpunkten läggs speciellt på den inre företagsamheten. Undervisningsministeriet har dragit upp riktlinjer för fostran till entreprenörskap, och företagsamhetsfostran har tagits med i den nationella läroplanen.

Entreprenörskap är en viktig drivkraft bakom innovation, konkurrenskraft och tillväxt. Det finns ett samband mellan entreprenörskap och ekonomisk tillväxt, innovation, skapande av nya jobb och ökad produktivitet. Det är dock inte den ekonomiska vinningen och tillväxten som speciellt betonas inom den grundläggande utbildningens företagsamhetsfostran, utan den inre företagsamheten. Det man lägger vikt vid är personliga egenskaper såsom kreativitet, målmedvetenhet, initiativförmåga, ansvarstagande, uppfinningsrikedom, vilja till risktagande, en positiv inställning samt självförtroende. Dessa egenskaper är värdefulla för alla elever, inte bara för de som blir företagare. Inom ramen för fostran till företagsamhet finns företagsbesöken.

Företagare och lärare i nejden är överens om att företagsamhet är ett aktuellt begrepp idag och att samarbetet mellan skola och näringsliv blir allt viktigare. Det är skolans uppgift att lära eleverna hur samhället fungerar och detta kan göras bl.a. genom företagsbesök. Genom företagsbesök får eleverna bekanta sig med de närliggande företagen samtidigt som de får ökad kunskap om hur företag fungerar och vad de har för roll i samhället och i världen.

Denna företagsbesöksguide har gjorts i samarbete med Concordia och ett urval av nejdens företagare samt sakkunniga lärare inom området företagsamhetsfostran. Guiden är ett hjälpmedel, både för skolor och för företag, vid planeringen och genomförandet av företagsbesök.

En skapande, öppen och positiv atmosfär främjar kreativa problemlösningar

➔ MÅLEN FÖR FÖRETAGSAMHETSFOSTRAN

I och med företagsamhetsfostran i den grundläggande utbildningen är det den inre företagsamheten som mest betonas. Med inre företagsamhet avses egenskaper som flexibilitet, kreativitet, förmåga till risktagning, samarbetsförmåga, initiativförmåga m.fl. Eleven ska även lära sig att möta och hantera förändringar, osäkerhet och konflikter och att verka på ett företagsamt och ansvarstagande sätt.

Företagsamhetsfostran ska skapa en grund för entreprenörmässiga handlingssätt. Eleven ska lära sig förstå näringslivets och olika organisationers betydelse, verksamhetsformer och behov och se detta ur ett samhällsnyttigt perspektiv. Eleven ska även lära sig om arbetsliv och företagsverksamhet och inse deras betydelse för individen och samhället.

➔ ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR FÖRETAGSBESÖK

Målet med företagsbesök är att eleverna ska bekanta sig med företag och arbetsplatser i sin närmiljö, i sin kommun och i nejden. Skolorna ska tillsammans med företagen utveckla elevernas baskunskaper om företagsverksamhetens betydelse och möjligheter.

Målet är därtill att öka medvetenheten om företagande som karriäralternativ samt att göra entreprenörskap till ett mer lockande yrkesval. Företagsbesöken ger även exempel eller modeller för olika yrkesroller.

➔ SYFTET MED FÖRETAGSBESÖK

Syftet med företagsbesök är att eleven lär sig hur företag fungerar. Eleverna åker på företagsbesök för att lära sig om en speciell del av företagets verksamhet. De kan intressera sig för exempelvis produktion, historia, försäljning, tjänster, marknad, export eller administration. Genom företagsbesöken fördjupar eleverna sin kunskap om de ämnen och teman som just då är aktuella i skolan.

Företagsbesöken fördjupar utöver detta elevernas lokalkännedom och allmänbildning.

Förskola – åk 2 Företaget

- Ge en kort muntlig presentation (max 15-20 min) av företagets verksamhet eller visa en kort videofilm, power point-presentation el.dyl. som är anpassad till elevens ålder
 - Sätt tyngdpunkten på någon del av verksamheten, t.ex. produktion
 - Ge många exempel
- Kom ihåg:
 - de flesta är här för första gången och vet inte saker som ni ser som självklara
 - det går inte att hålla samma typ av presentation för barn som för vuxna
- Berätta:
 - om din egen utbildning och hur du hamnade på företaget
 - vad som är roligt/mindre roligt, svårt/lätt osv. med arbetet
 - om hur företaget startade och om den första idén – detta kan inspirera eleverna och få dem att inse att de flesta företag startar i väldigt liten skala
- Var konkret och undvik facktermer
 - Förklara och berätta om de centrala begrepp som ni använder dagligen på företaget
- Berätta inte om saker som t.ex. finns i ett annat rum, eleverna kan bättre ta in informationen om de på samma gång ser det ni berättar om. Ta in föremålet i det rum där ni befinner er och om inte det är möjligt så flytta ut klassen till det rum där föremålet finns.
- Företagsrepresentanten:
 - bör vara någon som eleverna kan relatera till – eleverna bör kunna föreställa sig själva i representantens yrke (Det måste alltså inte vara en person i chefsposition)
 - bör vara en person som tycker att det är roligt att visa upp företaget och som har erfarenhet av det
 - får gärna ha arbetsuniform/-kläder på under besöket om sådana också annars används – besöket ska bli så verkligt som möjligt för eleverna
- Rundvandring – dela om möjligt in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen → flera guider behövs
- Var tydlig i fråga om eventuella faror, t.ex. farliga maskiner, och förklara för eleverna hur de ska göra för att undvika farorna
- Fråga eleverna vad de vet om olika arbetsredskap och visa sedan hur dessa används
 - försök upprätthålla en dialog med eleverna
 - uppmuntra hela tiden eleverna att fråga om det är något de undrar över
- Låt om möjligt eleverna pröva på något arbetsmoment, det kan vara något väldigt enkelt som att plocka skruvar, trycka på en knapp på någon maskin etc.

Tips & idéer:

- Frågesporter eller gissningstävlingar om företaget kan vara både roligt och lärorikt
- Det är aldrig fel att bjuda på saft och bulle
- Dela gärna ut reklamrylar om sådana finns

Åk 3 – åk 6

Företaget

- Ge en muntlig presentation (max 20 min) av företaget och företagets verksamhet eller visa en kort videofilm, power point-presentation el.dyl. som är anpassad till elevernas ålder
 - Sätt tyngdpunkten på någon del av verksamheten, t.ex. försäljning eller marknad
 - Ge många exempel

- Kom ihåg:
 - de flesta är här för första gången och vet inte saker som ni ser som självklara
 - det går inte att hålla samma typ av presentation för barn som för vuxna

- Berätta:
 - om din egen utbildning och hur du hamnade på företaget
 - vad som är roligt/mindre roligt, svårt/lätt osv. med arbetet
 - om hur företaget startade och om den första idén – detta kan inspirera eleverna och få dem att inse att de flesta företag startar i väldigt liten skala

- Var konkret och undvik facktermer
 - Förklara och berätta om de centrala begrepp som ni använder dagligen på företaget

- Undvik att berätta om saker som finns i ett annat rum – eleverna kan bättre ta in informationen om de på samma gång ser det ni berättar om. Ta in föremålet i det rum där ni befinner er och om inte det är möjligt så flytta ut klassen till det rum där föremålet finns.

- Företagsrepresentanten:
 - bör vara någon som eleverna kan relatera till – eleverna bör kunna föreställa sig själva i representantens yrke (Det måste alltså inte vara en person i chefsposition)
 - bör vara en person som tycker att det är roligt att visa upp företaget och som har erfarenhet av det
 - får gärna ha arbetsuniform/-kläder på under besöket om sådana också annars används – besöket ska bli så verkligt som möjligt för eleverna

- Rundvandring – dela om möjligt in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen → fler guider behövs

- Var tydlig i fråga om eventuella faror, t.ex. farliga maskiner, och förklara för eleverna hur de ska göra för att undvika farorna

- Fråga eleverna vad de vet om olika arbetsredskap och visa dem sedan hur dessa används
 - försök upprätthålla en dialog med eleverna
 - uppmuntra hela tiden eleverna att fråga om det är något de undrar över

- Låt om möjligt eleverna pröva på något arbetsmoment, det kan vara något väldigt enkelt som att sortera skruvar, trycka på en knapp på någon maskin etc.

Tips & idéer:

- Frågesporter eller gissningstävlingar om företaget kan vara både roligt och lärorikt
- Det är aldrig fel att bjuda på saft och bulle
- Dela gärna ut reklamrylar om sådana finns

Åk 7 – åk 9

Företaget

- Ge en kort föreläsning (max 30 min.) om företaget och företagets verksamhet
 - Sätt tyngdpunkten på någon del av verksamheten, t.ex. export, tjänster eller administration
 - Ge en muntlig presentation eller visa en videofilm, power point-presentation el.dyl.
 - Ge många exempel
- Kom ihåg att de flesta är här för första gången och inte vet saker som ni ser som självklara
- Berätta om din egen utbildning och hur du hamnade på företaget
 - Hur ska man göra för att få jobb här? Vilka utbildningar kan man gå?
- Berätta om hur företaget startade och om den första idén – detta kan inspirera eleverna och få dem att inse att de flesta företag startar i väldigt liten skala
- Var konkret och undvik facktermer
 - Förklara de centrala begrepp som ni använder dagligen på företaget
- Företagsrepresentanten:
 - bör vara någon som eleverna kan relatera till – eleverna bör kunna föreställa sig själva i representantens yrke (Det måste alltså inte vara en person i chefsposition)
 - bör vara en person som tycker att det är roligt att visa upp företaget och som har erfarenhet av det
 - får gärna ha arbetsuniform/-kläder på under besöket om sådana också annars används – besöket ska bli så verkligt som möjligt för eleverna
- Rundvandring – dela om möjligt in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen → flera guider behövs
- Kom ihåg att varna för olika faror, t.ex. farliga maskiner
- Fråga eleverna vad de vet om olika arbetsredskap och visa dem sedan hur dessa används
 - försök upprätthålla en dialog med eleverna
 - uppmuntra hela tiden eleverna att fråga om det är något de undrar över
- Låt om möjligt eleverna pröva på något arbetsmoment
- Eleverna kan få i uppdrag/som hemläxa av företaget att utföra någon uppgift (passar bra i samband med temadagar/-veckor) – diskuteras i förväg med läraren

Tips & idéer:

- Frågesporter eller gissningstävlingar om företaget kan vara både roligt och lärorikt
- Det är aldrig fel att bjuda på saft och bulle
- Dela gärna ut reklamrylar om sådana finns

Förskola – åk 2 Skolan

Planering

- ❖ Innan företagsbesöket kontakter läraren det aktuella företaget för att parterna ska kunna komma överens om besökets upplägg och innehåll samt praktiska arrangemang
 - Förklara *syftet* med besöket och meddela vad det är eleverna vill lära sig mera om, t.ex. produktionen
 - Ta kontakt i god tid så att företaget hinner planera besöket
- ❖ Läs gärna en bok eller håll diskussioner i klassen om det aktuella yrkesområdet/företaget så att eleverna på ett allmänt plan vet vad företaget sysslar med
- ❖ Låt eleverna förbereda frågor att ställa vid företagsbesöket och skriv upp dessa för att minnas dem
- ❖ Ge eleverna någon uppgift eller något uppdrag, t.ex. att titta extra noga på något – detta kan de sedan rita eller hitta på berättelser om
- ❖ Fredag är inte den bästa dagen för ett företagsbesök – bearbetningen av upplevelsorna borde ske samma dag eller dagen efter besöket för att minnena ska vara så färska som möjligt
- ❖ Praktiska saker att tänka på:
 - Utrustning
 - Tidtabell (1-2h/besök behövs)
 - Kostnader
 - Färdmedel
 - Gruppstorlek (helst max 20 elever)

Genomförande

- ❖ Om klassen är stor; dela in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen i företagets lokaler
- ❖ Lärarna kan dela upp barnen mellan sig så att alla lärare har några elever som de håller extra noga koll på

Efterbehandling

- 🌊 Rita, måla
- 🌊 Skriva berättelser
- 🌊 Hitta på sånger
- 🌊 Spela upp en teater
- 🌊 Diskutera
- 🌊 Göra grupparbeten eller projekt
- 🌊 Läsa en bok eller berättelse

Åk 3 – åk 6

Skolan

Planering

- ❖ Innan företagsbesöket kontakter läraren det aktuella företaget för att parterna ska kunna komma överens om besökets upplägg och innehåll samt praktiska arrangemang
 - Förklara *syftet* med besöket och meddela vad det är eleverna vill lära sig mera om, t.ex. försäljning eller marknad
 - Ta kontakt i god tid så att företaget hinner planera besöket
- ❖ Berätta gärna eller håll diskussioner om det aktuella yrkesområdet/företaget så att eleverna på ett allmänt plan vet vad företaget sysslar med
- ❖ Låt eleverna förbereda frågor att ställa vid företagsbesöket och skriv upp dessa för att minnas dem
- ❖ Ge eleverna någon uppgift eller något uppdrag, t.ex. att titta extra noga på något eller ta reda på något – detta kan de sedan rita, skriva berättelser om, rapportera om till klassen etc.
- ❖ Fredag är inte den bästa dagen för ett företagsbesök – bearbetningen av upplevelsorna borde ske samma dag eller dagen efter besöket för att minnena ska vara så färska som möjligt
- ❖ Praktiska saker att tänka på:
 - Utrustning
 - Tidtabell (1-2h/besök behövs)
 - Kostnader
 - Färdmedel
 - Gruppstorlek (helst max 20 elever)

Genomförande

- ❖ Om klassen är stor; dela in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen i företagets lokaler
- ❖ Eleverna kan göra företagsbesöken parvis till olika företag för att ta reda på något speciellt – detta kan sedan redovisas inför klassen
- ❖ Lärarna kan dela upp eleverna mellan sig så att alla lärare har några elever som de håller extra noga koll på

Efterbehandling

- 🌊 Rita, måla
- 🌊 Skriva berättelser
- 🌊 Hitta på sånger
- 🌊 Spela upp en teater
- 🌊 Diskutera
- 🌊 Göra grupparbeten eller projekt

Planering

- ❖ Företagsbesöket ordnas gärna i samband med elevhandledningen
- ❖ Eleverna kan själva ordna studiebesöken – eleverna får träna att ta kontakt och söka i sitt eget nätverk efter människor som har intressanta yrken
- ❖ Innan företagsbesöket kontaktar läraren det aktuella företaget för att parterna ska kunna komma överens om besökets upplägg och innehåll samt praktiska arrangemang
 - Förklara *syftet* med besöket och meddela vad det är som eleverna vill veta mera om, t.ex. export, tjänster eller administration
 - Diskutera med företaget om eleverna kan få något uppdrag/hemläxa av företaget att utföra (passar bra i samband med temadagar/-veckor)
 - Ta kontakt i god tid så att företaget hinner planera besöket
- ❖ Berätta gärna om eller håll diskussioner om det aktuella yrkesområdet/företaget så att eleverna på ett allmänt plan vet vad företaget sysslar med
- ❖ Låt eleverna förbereda och skriva upp frågor att ställa vid företagsbesöket
- ❖ Ge alla elever någon uppgift, t.ex. att ta reda på något speciellt om företaget – detta kan de sedan redovisa för klassen eller rapportera om i skriftlig form
- ❖ Fredag är inte den bästa dagen för företagsbesök – bearbetningen av upplevelserna borde ske samma dag eller dagen efter besöket för att minnena ska vara så färska som möjligt
- ❖ Praktiska saker att tänka på:
 - Färdmedel
 - Utrustning
 - Tidtabell (1-2h/besök behövs)
 - Kostnader
 - Gruppstorlek (helst max 20 elever)

Genomförande

- ❖ Om klassen är stor; dela in eleverna i mindre grupper så att alla hör och ser ordentligt under rundvandringen i företagets lokaler
- ❖ Eleverna kan göra företagsbesöken parvis till olika företag för att ta reda på något speciellt – detta kan sedan redovisas inför klassen

Efterbehandling

- 📖 Skriva uppsatser
- 📖 Diskutera
- 📖 Göra grupparbeten eller projekt
- 📖 Ordna en tävling (som handlar om företaget)

SKRIFTLIGA KÄLLOR

Bollhavet

Europeiska Gemenskapernas Kommission. 2004. Handlingsplan: En europeisk dagordning för entreprenörskap.

www.europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/promoting_entrepreneurship/doc/com_70_sv.pdf

Europeiska Gemenskapernas Kommission. 2003. Grönbok. Entreprenörskap i Europa.

www.europa.eu.int/comm/off/green/index_sv.htm

Gibb, A. Enterprise in education. Educating tomorrows entrepreneurs.

www.enorssi.fi/hankkeet/yritysjyyskasvatus/Teesit/Gibb.rtf

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004. Utbildningsstyrelsen.

Langborg, F. & Westlund, C. 1999. Plankton. Träning i företagsamhet.

Läromedel inom företagsamhetsfostran. 2003. Center för lokal utveckling

Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma. 2004. Opetusministeriö.

www.minedu.fi/julkaisut/koulutus/2004/opm18/opm18.pdf

ÖVRIGA KÄLLOR

Ahlbäck, Ulrika: Rani Plast

Berg, Marko: Ekorosk

Hautanen, Patrik: Socklot skola

Hellman, Olav: KWH Mirka Ab

Kotkamaa, Peter: Sursik skola

Käldman, Leif: LKI Käldman

Sandén, Lotten: Dressinen

Sourander, Ulf: Topeliusgymnasiet i Nykarleby

Åstrand-Fellman, Ann-Catrine: Sursik skola